

مطالعات تاریخ فرهنگی؛ پژوهش‌نامه‌ی انجمن ایرانی تاریخ
سال چهاردهم، شماره‌ی پنجاه‌وسوم، پاییز ۱۴۰۱، صص ۷۱-۱۰۰
(مقاله علمی - پژوهشی)

جایگاه و نقش کتاب در تاریخ مناسبات ایران و کانادا به روایت اسناد (۱۳۵۷-۱۳۳۹/۱۹۷۸-۱۹۶۰)

جواد عباسی^۱

چکیده

یکی از موضوعاتی که در تاریخ تقریباً هفتاد ساله برقراری روابط رسمی میان ایران و کانادا (از سال ۱۹۵۶/۱۳۳۵) توجه را جلب می‌کند، جایگاه و نقش کتاب و مسائل مرتبط با آن در مناسبات دو کشور است. براساس اسناد موجود، ارسال کتاب از ایران به کانادا توسط نهادهای رسمی و دولتی و تألیف کتاب در باره ایران (در کانادا) با همکاری و حمایت دولت ایران، مهم‌ترین نمادهای این عرصه از پیوند میان دو کشور است. این عرصه، جدای از جابه‌جایی کتاب به صورت فردی یا تجاری و نیز پژوهش‌های فردی و خارج از چهارچوب مناسبات دیپلماتیک میان دو کشور است. در نوشتار پیش رو به روش توصیفی-تحلیلی و با تکیه بر اسناد آرشیوی، جایگاه و نقش کتاب در چهارچوب روابط رسمی دو کشور در یک دوره کمتر از بیست سال یعنی، از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۵۷ بررسی شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در این دوره نسبتاً کوتاه، توجه به کتاب در مناسبات سیاسی-فرهنگی دو کشور، اهمیت قابل توجه و روندی روبه گسترش داشته است. از این رهگذر، آثار مهمی در زمینه تاریخ و فرهنگ ایران تألیف شده و به چاپ رسیده و آشنایی با ایران و زبان فارسی در کانادا گسترش یافته است.

واژه‌های کلیدی: ایران، کانادا، روابط فرهنگی، کتاب.

۱. دانشیار پیشین گروه تاریخ دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران abbasiiran@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۵/۲۸ - تاریخ تأیید: ۱۴۰۱/۸/۲۴

مقدمه

تاریخ برقراری روابط سیاسی و رسمی میان ایران و کانادا، به اواخر دهه ۱۳۳۰/۱۹۵۰ باز می‌گردد. از همان آغاز، مناسبات فرهنگی-دانشگاهی مورد توجه دو کشور قرار گرفت. این روابط، عناصر مختلفی - از معرفی ایران در رسانه‌های کانادایی تا همکاری‌های آموزشی دو جانبه (آموزش زبان فارسی با کمک ایران، آموزش‌های فنی-حرفه‌ای کانادایی‌ها در ایران و ...) - را در بر می‌گرفت که پرداختن به همه ابعاد آن فراتر از چهارچوب یک مقاله است. از آن‌بین، مقاله حاضر بر یکی از عرصه‌های همکاری فرهنگی با محوریت کتاب متمرکز شده است که تهیه کتاب عمده‌تاً توسط دولت ایران و تألیف کتاب درباره ایران و تاریخ و میراث فرهنگی آن توسط پژوهشگران کانادایی را شامل می‌شود. تاکنون پژوهشی جامع در زمینه تاریخ مناسبات دو کشور در ابعاد مختلف آن انجام نشده و این بُعد خاص از مناسبات فرهنگی نیز از نظرها به دور مانده است. از این‌رو پژوهش پیش رو، در بر دارنده یافته‌های جدید می‌باشد و به همین جهت جنبه توصیفی آن قابل توجه است. در بخشی از نوشته‌های فارسی زبان موجود در باره کشور کانادا - همانند کتاب‌های *کانادا/ دیروز فردا* (امیراصلانی، ۱۳۴۵)، *کانادا* (ساقیان، ۱۳۷۳)، *آشنایی با کشورهای جهان: کانادا* (برازش، ۱۳۸۸) که به اختصار به تاریخ مناسبات دو کشور پرداخته‌اند - هم به موضوع کتاب در مناسبات دو کشور هیچ اشاره‌ای نشده است. بنابراین منابع پژوهش حاضر، به اسناد مورد استفاده و کتاب‌های تهیه شده در چهارچوب مناسبات دو کشور محدود است.

در پژوهش سه‌ساله نگارنده در باره تاریخ روابط ایران و کانادا براساس اسناد آرشیوی، اسناد مربوط به کتاب قابل توجه به نظر رسید و این پرسش برای نگارنده مطرح شد که جایگاه، اهمیت و دستاورد توجه به مبادله و تألیف کتاب در مناسبات دو کشور چه ابعادی داشته است؟ به دنبال آن، این فرضیه مدنظر قرار گرفت که به نسبت قدمت مناسبات رسمی دو کشور، مسائل مرتبط با کتاب نقش و جایگاه مهمی در مناسبات دو کشور داشته است. در این نوشتار پرسش و فرضیه یاد شده در معرض ارزیابی قرار گرفته است.

مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مکیل: از دریافت کتاب از ایران تا همکاری در
انتشار متون ایرانی-اسلامی

ارتباط با مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مکیل را باید کهن‌ترین پیوند علمی- فرهنگی میان ایران و کانادا و نیز نمونه‌ای کم‌نظیر از پیوند علمی- دانشگاهی بادوام در تاریخ معاصر ایران به شمار آورد. اگرچه این ارتباط در سال ۱۳۴۷/۱۹۶۹ با تأسیس شعبه این مؤسسه در دانشگاه تهران رسمیت یافت (آدامز، ۱۳۸۱: ۶۲-۶۵)؛ ارتباط عملی مؤسسه با ایران به سال‌ها پیش (۱۳۳۹ / ۱۹۶۰) باز می‌گشت. آنچه از نگاه نوشتار حاضر اهمیت دارد، نخستین گزارش‌های مربوط به این ارتباط در حوزه کتاب است. در ۱۹ اکتبر سال ۲۷/۱۹۶۰ مهر ۱۳۳۹، واتسون^۲ کتابدار مؤسسه مطالعات اسلامی، در نامه‌ای به محمود اسفندیاری نخستین وزیرمختار ایران در کانادا، فهرستی از کتاب‌های مورد نیاز مؤسسه را ارائه و درخواست کرد که آنها را از مجموعه انتشارات دانشگاه تهران تهیه کنند. محمود اسفندیاری حدود دو هفته بعد (۳ نوامبر ۱۹۶۰/۱۲ آبان ۱۳۳۹) اطلاع داد که درخواست ایشان را به دانشگاه تهران ارسال کرده است تا در زودترین زمان ممکن در این باره اقدام کنند (استادوخ، اسناد شماره‌های: 163, 164_P320.4_K9_SH1333.41 / اسناد شماره‌های ۱ و ۲ پیوست). از قرار معلوم در سال‌های بعد نیز تهیه کتاب‌های تازه منتشره برای این مؤسسه ادامه یافته است. چنان‌که در بهمن سال ۱۳۴۱/ فوریه ۱۹۶۳ نورالدین کیا سفیر ایران، در نامه‌ای به ویلفرد کنت ول اسمیت^۳ استاد و مدیر مؤسسه مطالعات اسلامی، ضمن سپاسگزاری از میزبانی او در این مؤسسه، یادآور شد که شش جلد کتاب جدید درسی آموزش زبان فارسی را برای مؤسسه می‌فرستد (استادوخ، سند شماره 3_P320.4_K9_SH1333.41 / سند شماره ۳ پیوست). سفیر ایران در کانادا همچنین در گزارش تفصیلی خود به وزارت امور خارجه در باره دیدار با استادان و کارکنان مؤسسه مطالعات اسلامی، ضمن

۱. [https://iistmu.ut.ac.ir/%D8%AA%D8%A7%D8%B1%DB%8C%D8%AE%DA%86%D9%87\(26/10/2021\); https://www.mcgill.ca/islamicstudies/tehran-branch\(09/08/2022\).](https://iistmu.ut.ac.ir/%D8%AA%D8%A7%D8%B1%DB%8C%D8%AE%DA%86%D9%87(26/10/2021);https://www.mcgill.ca/islamicstudies/tehran-branch(09/08/2022).)

۲. W. J. Watson

۳. Wilfred Cantwell Smith

توصیف وضعیت کتابخانه آنجا پیشنهاد داد که دستور داده شود «اولیای محترم وزارت فرهنگ، دانشگاه و سایر مراکز علمی و فرهنگی ایران، تعدادی کتب و مقالات درباره ادبیات، تاریخ، تمدن و هنر ایران برای این مؤسسه ارسال دارند» (استادوخ، اسناد شماره‌های 19, 20, 21_P320.4_K9_SH1333.41).

با تأسیس شعبه مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک‌گیل در دانشگاه تهران و اعزام استادان ایرانی برای آموزش و پژوهش به دانشگاه مک‌گیل - به خصوص اعزام مهدی محقق در سال ۱۳۴۴، به طور طبیعی تهیه و فرستادن کتاب از ایران به آنجا، روندی منظم‌تر و ابعادی گسترده‌تر به خود گرفت.^۲ مهدی محقق در سال‌های ۴۷-۱۳۴۴، ۵۷-۱۳۵۵ و ۶۱-۱۳۶۰، در دانشگاه مک‌گیل به تدریس فلسفه، کلام و عرفان اسلامی پرداخت و در سال ۱۳۴۷ نقش اصلی را در تأسیس شعبه مؤسسه در دانشگاه تهران بر عهده داشت.^۱

از دهه ۱۳۵۰، بعد دیگری از موضوع کتاب نیز در این همکاری دانشگاهی بروز یافت و آن تصحیح و انتشار متون خطی ایرانی - اسلامی در یک همکاری دوجانبه میان دانشگاه تهران و مؤسسه مطالعات اسلامی بود که در نتیجه آن امروزه بیش از دویست متن از این نوع در پایگاه اینترنتی مؤسسه یادشده، در اختیار اهل علم و پژوهش قرار گرفته است.^۲

درخواست‌های کتاب برای کانادا

در اسناد آرشیوی ایران، درخواست‌های متعددی برای ارسال کتاب به کانادا در موضوعات و زمینه‌های گوناگون وجود دارد. افزون بر آنچه در باره مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک‌گیل گفته شد، در اسناد آرشیوی مورد بررسی این پژوهش، موارد پراکنده دیگری در این موضوع وجود دارد. برای نمونه در سال ۱۳۵۳ وزارت امور خارجه در نامه‌ای به وزارت آموزش و پرورش، از نیاز ایرانیان ساکن کانادا به

۱. <https://iistmu.ut.ac.ir/%D8%AA%D8%A7%D8%B1%DB%8C%D8%AE%DA%86%D9%87> (26/ 10/ 2021)

۲. https://www.mcgill.ca/islamicstudies/tehran___branch/tehran___branch___publications (09/08/2022)

کتاب‌های درسی دبستان خبر داده و درخواست کرده است که این کتاب‌ها را برای ارسال به سفارت ایران در اتاوا تهیه کنند. در پی این درخواست، عبدالحسین نوائی رئیس سازمان کتاب‌های درسی اطلاع می‌دهد که ده جلد از کتاب‌های پنج پایه دوره ابتدایی تهیه شده است و سرانجام سی و پنج جلد کتاب به سفارت ایران در اتاوا فرستاده می‌شود (ساکما، اسناد شماره‌های NLAI_297_047071_15, 14, 002 / اسناد شماره‌های ۵، ۶ و ۷ پیوست). همچنین در سال ۱۳۵۴ سفارت ایران در اتاوا به وزارت امور خارجه گزارش می‌دهد که کتاب‌هایی در زمینه تاریخ و جغرافیای ایران به زبان انگلیسی برای دانش‌آموزان کانادایی مورد نیاز است. وزارت امور خارجه این درخواست را به وزارت آموزش و پرورش ارجاع می‌دهد و این وزارت‌خانه در پاسخ اعلام می‌کند که چنین کتاب‌هایی در آن وزارت تهیه نشده و احتمال می‌دهد در وزارت اطلاعات و جهانگردی انتشاراتی در این زمینه وجود داشته باشد (ساکما، سند شماره NLAI_297_047071_0004, 0003). در سند دیگری مربوط به سال ۱۳۵۷، سفارت ایران در اتاوا اطلاع می‌دهد که برخی مؤسسات کانادایی برای استفاده انگلیسی‌زبان‌ها، به کتاب خودآموز یا راهنمای آموختن زبان فارسی نیاز دارند. از نامه ارجاعی وزارت امور خارجه به وزارت آموزش و پرورش چنین پیداست که مرجع این درخواست، کتابخانه عمومی شهر گولف^۱ بوده است (ساکما، اسناد شماره‌های NLAI_297_047071_0011, 0010 / سند شماره ۸ پیوست).

کتاب جواهرات سلطنتی ایران

در سال ۱۹۶۵ / ۱۳۴۴، وی. بی. مین جواهرشناس موزه سلطنتی تورنتو، به همراه هفت کارشناس به ایران سفر کرد و پس از چند ماه مطالعه در موزه جواهرات سلطنتی ایران و تهیه مستندات و عکس، محتوای چاپ کتابی را فراهم آورد. این طرح، با بازدید از موزه‌های مشهد، شیراز و قم و سپس موزه‌های شوروی، انگلستان و امریکا و تهیه برخی مستندات، توسط یکی از همکاران او در سفرهایی دیگر تکمیل شد (استادوخ،

۱. Guelph

اسناد شماره‌های 95, 96_P450.1_K8_SH1342.49 / سند شماره ۹ پیوست). نتیجه کار را انتشارات دانشگاه تورنتو در سال ۱۳۴۷/۱۹۶۸ در چاپخانه‌ای در رم (ایتالیا) به چاپ رساند (Meen and Tushinghamcm, 1968). محتوای کتاب با حمایت و همکاری گسترده مقامات ایرانی و کارشناسان بانک مرکزی ایران تهیه شده بود و به‌عنوان مشارکت دولت کانادا در برگزاری جشن‌های دوهزاروپانصدساله شاهنشاهی ایران عرضه شد. نویسندگان کتاب در پیشگفتار خود با اشاره به این موضوع، در باره چگونگی و روند تهیه کتاب و افراد و نهادهای مشارکت‌کننده در آن توضیحاتی داده‌اند که از پشتیبانی و همکاری همه‌جانبه دولت ایران حکایت دارد (v: Meen and Tushinghamcm 1968: VIII). در سال ۱۳۵۵ بانک مرکزی ترجمه فارسی کتاب را در ایران به چاپ رساند (مین و تشینگام، ۲۵۳۵).^۳

براساس اسناد موجود در اوایل سال ۱۳۴۷، وی. بی. مین در نامه‌ای به سفارت ایران در اتاوا درخواست کرده بود که در صورت امکان شخصاً متن کتاب را به شاه ایران ارائه دهد و اجازه نشر آن را از وی بگیرد (استادوخ، همان). با توجه به پیشگفتار کتاب و اشاره نشدن به این موضوع در اسناد بعدی، ظاهراً این درخواست عملی نشده است. بنابر گزارش ع. بشیرالهی کاردار موقت ایران در اتاوا- که پس از چاپ کتاب به وزارت خارجه ارائه شده است (بهمن ۱۳۴۷)- به مناسبت چاپ این کتاب، میسنر فرماندار کل کانادا، میهمانی‌ای با حضور تهیه‌کنندگان کتاب، برخی مقامات و حضور بیش از سیصد نفر برگزار می‌کند که در آنجا مین گزارش چگونگی تهیه محتوای کتاب را همراه با نمایش فیلم و اسلاید ارائه می‌کند (استادوخ، اسناد شماره‌های 37, 38_P450.1_K8_SH1342.49 / سند شماره ۱۰ پیوست). براساس محتوای چند سند دیگر، ۱۷۵ جلد از این کتاب خریداری و به ایران فرستاده شد که هزینه خرید و حمل و نقل آن، ۴۰۰۰ دلار اعلام شد (استادوخ، اسناد شماره‌های 12, 13, 52_P450.1_K8_SH 1342.49)

ایران، پل فیروزه: کتابی با نیم‌قرن انتشار در ایران

کتاب *ایران پل فیروزه* را باید از جمله مشهورترین و پرنشرترین کتاب‌های تصویری

چاپ شده در زمینه معرفی جاذبه‌های فرهنگی - طبیعی ایران در نیم قرن گذشته (از سال ۱۳۵۵) دانست. تهیه‌کننده کتاب، رولوف ویلفرد روی بنی^۱ است که مجموعه عکس‌هایش را به انضمام توضیحات تاریخی میچل کرایتس^۲ و گزیده نوشتاری سید حسین نصر در معرفی تاریخ و فرهنگ ایران، تدوین کرده است. متن اصلی کتاب نخستین بار در سال ۱۳۵۳/۱۹۷۴ در تورنتو (کانادا) و ترجمه فارسی آن در سال ۱۳۵۵ در تهران به چاپ رسید (Beny, 1975؛ بنی، نصر و بختیار، ۲۵۳۵). بنی سپس با همکاری شاهرخ امیرارجمند و حسینعلی انوری، کتاب دیگری را در باره ایران با عنوان *ایران: عناصر سرنوشت منتشر کرد که به نوعی ادامه کتاب پیشین بود* (Beny, Amirarjomand, Anvari and Crites, 1978؛ بنی، ۱۹۷۸).

براساس اسناد موجود در آرشیو سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، رولوف بنی، عکاس هنری که در سال ۱۹۶۲/۱۳۴۰ به دعوت وزارت دربار و در سال ۱۹۶۷/۱۳۴۵ برای حضور در مراسم تاجگذاری، به همراه لزی بلنچ گری^۳ به ایران سفر کرده بود، بار دیگر در سال ۱۳۵۲/۱۹۷۳ برای تهیه عکس‌هایی برای مجله *وگ*^۴ که در انگلستان و آمریکا چاپ می‌شد، راهی ایران شد. او پیش از این، به ۳۴ کشور مسافرت و کتاب‌هایی در باره برخی کشورها مانند یونان، ژاپن، هند، سیلان و کانادا تهیه کرده و کتاب او درباره ژاپن، برنده جایزه بهترین کتاب نمایشگاه بین‌المللی کتاب لایپزیک شده بود (ساکما، اسناد شماره‌های 0003, 0004, 0037_028110_264_NLAI / سند شماره ۱۱ پیوست). رولوف بنی بعدها مقدمه کتاب مصورش در باره ایران را این‌گونه آغاز کرد: «هنگامی که بر آن شدم تا کتابی به نام *ویرانه‌های شادی‌آور گرد آورم*. در جست‌وجوی شهرهای مقدس و باشکوه سراسر شرق دور یعنی، ژاپن، ساحل عاج تا کامبوج و برمه، آنگاه هندوستان و سیلان و پاکستان را زیر پا نهادم، سواد بسی شهرها را از دور در میان دشت یا جنگل نظاره کردم و درحالی‌که به دمی آرامش و تفکر نیاز

۱. Roloff Wilfred Roy Beny

۲. Mitchel Crites

۳. Lesley Blanch Gary

۴. Vogue

داشتم، به فلات ایران که هنوز هم نظرها را به سوی خود می‌کشاند رسیدم و در اینجا اعتراف می‌کنم که من در آغاز برای لذت بردن از روحانیت و معنویت این دیار بزم‌گونه که ایران نام دارد در خود آمادگی نمی‌دیدم، ولی این هم شنیدنی و جالب است که ایران را همان‌گونه یافتم که گفته‌اند: خاکش دشمنان را از خود می‌راند و متجاوزان را گوشمالی می‌دهد. ایران در میان پنج همسایه خود چونان پلی است که از یک سو دریای خزر را به خلیج فارس متصل می‌سازد و از سوی دیگر تجلیات فرهنگی و معنوی و سیاسی شرق و غرب را به یکدیگر پیوند می‌دهد و اما از دیدگاه من پلی است مظهر زیبایی و لطف و آن هم پل فیروزه. جالب است که امروز از ایران در پی آن همه رویدادهای سخت و ویرانگر، آهنگی شاعرانه‌تر به گوش و رایحه‌ای خوش‌تر به مشام می‌رسد (بنی، نصر و بختیار، ۲۵۳۵: مقدمه، ۲).

از محتوای اسناد مربوط به مسافرت بنی چنین پیداست که او در این سفر مورد توجه ویژه حکومت ایران بوده و وزارت اطلاعات برای عکاسی او از مناظر تاریخی و طبیعی شهرهای مختلف ایران، هزینه قابل توجهی پرداخت کرده بود. او در این سفر همچنین با ملکه ایران دیدار کرده بود (ساکما، سند شماره 0009_028110_264_NLAI، 0012, 0024).

سفر چهار ماهه راجر سیوری به ایران برای تألیف کتاب ایران عصر صفوی

کتاب *ایران عصر صفوی* نوشته راجر سیوری ایران‌شناس بریتانیایی-کانادایی، از جمله مشهورترین متون درسی و عمومی در زمینه تاریخ ایران در دوره فرمانروایی صفویان است که ترجمه فارسی آن از سال ۱۳۶۳ تاکنون (سال ۱۴۰۱) بیش از بیست بار تجدید چاپ شده است (سیوری، ۱۳۸۹). در باره سفر سیوری به ایران برای فراهم آوردن محتوای این کتاب، ده‌ها سند در آرشیو سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران وجود دارد که نشان می‌دهد پشتیبانی دولت و نهادهای علمی و فرهنگی ایران نقش مهمی در پدید آمدن این کتاب داشته است.

سیوری که براساس اسناد موجود در سال ۱۳۴۲ و ۱۳۴۶ نیز سفرهایی به ایران کرده بود، سال ۱۹۷۳/۱۳۵۲ در نامه‌ای به شجاع‌الدین شفا، معاون فرهنگی و مطبوعاتی دربار

شاهنشاهی ایران و مدیرعامل کتابخانه پهلوی، به اطلاع او می‌رساند که برای جمع‌آوری محتوای لازم برای نوشتن کتابی در باره تاریخ صفویه، اواخر سال ۱۳۵۲ و ابتدای سال بعد، سفر مطالعاتی چند ماهه‌ای به ایران (مارس تا ژوئن ۱۹۷۴/ اسفند ۱۳۵۳ تا تیر ۱۳۵۴) خواهد کرد. او در این نامه با اشاره به ترجمه دوسوم از تاریخ عالم آرای عباسی، از شجاع‌الدین شفا می‌خواهد برای او دعوت‌نامه‌ای رسمی فرستاده شود تا با استناد به آن از دانشگاه تورنتو مرخصی بگیرد. همچنین اظهار می‌کند که هزینه اقامتش در این سفر را می‌تواند از شورای کانادا دریافت کند، اما برای هزینه سفر هوایی خود و همسرش به کمک مالی نیازمند است (ساکما، اسناد شماره‌های 0097,98_027434_264_NLAI).^۴

براساس اسناد موجود، سیوری در این سفر مطالعاتی با معرفی و حمایت وزارت دربار و کتابخانه پهلوی، به استان‌ها و شهرهای مختلف ایران از جمله کردستان، آذربایجان شرقی و غربی، گیلان، زنجان، اصفهان و کرمان سفر کرد (برای نمونه نگاه شود به ساکما، اسناد شماره‌های 0030, 0040, 0048, 0053_027434_264_NLAI). همچنین کتابخانه پهلوی ضمن نامه‌هایی، سیوری را برای استفاده از منابع به کتابخانه‌ها و موزه‌های مختلف معرفی کرد (ساکما، اسناد شماره‌های 0051, 027434_264_NLAI, 0068, 0069). از ادامه نامه‌نگاری‌های عمدتاً شخصی و دست‌نویس سیوری با شجاع‌الدین شفا به زبان فارسی - از تیرماه ۱۳۵۳ به بعد (پس از بازگشت از ایران در خردادماه همین سال) - چنین برمی‌آید که او تا مدت‌ها بعد، پیگیر دریافت منابع مطالعاتی مربوط به تاریخ صفویه از ایران بوده است و وزارت دربار، کتابخانه پهلوی و سفارت ایران در کانادا نیز درخواست وی را انجام داده‌اند. سیوری معمولاً دریافت منابع و مراتب سپاسگزاری‌اش را اعلام می‌کرده است (ساکما، اسناد شماره‌های 0021, 0030_027434_264_NLAI / اسناد شماره‌های ۱۳ و ۱۴ پیوست).^۵

کتابی که نوشته نشد (تاریخ روابط کانادا با کشورهای خاورمیانه)

براساس اسناد موجود در آرشیو سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ظاهراً با گسترش روابط ایران با کانادا و تجربه موفق راجر سیوری در تهیه کتاب *ایران عصر صفوی* با

کمک دولت و نهادهای علمی- فرهنگی ایران، او در سال ۱۳۵۶/۱۹۷۷ پیشنهاد می‌دهد که با کمک جمعی از نویسندگان، در زمینه تاریخ روابط کانادا با کشورهای خاورمیانه از جمله ایران، کتابی تألیف کند. در ۱۰ ژانویه سال ۱۹۷۸/۲۰ دی ۱۳۵۶، او در نامه‌ای به شجاع‌الدین شفا یادآور می‌شود که تمایل دارد همزمان با سفر به ایران، برای حضور در نشست استادان تاریخ و ادبیات در تهران در یکم تا سوم فوریه همین سال (بهمن ۱۳۵۶)، برای نوشتن فصل مربوط به ایران این کتاب، از آرشیو وزارت امور خارجه بهره بگیرد (ساکما، سند شماره 0005_027434_264_NLAI). او به همراه این نامه طرح و فهرست کتاب و مؤلفان مورد نظر برای هر فصل را نیز ارسال می‌کند (ساکما، سند شماره 0008_027434_264_NLAI / سند شماره ۱۵ پیوست). حدود یک ماه پیش از آن نیز در نامه‌ای به سفارت کانادا در تهران، موضوع را با آنها در میان می‌گذارد (۵ دسامبر سال ۱۹۷۷/۱۶ آذر ۱۳۵۶) و جیمز جورج، سفیر کانادا نیز در نامه‌ای به او اطلاع می‌دهد که درخواستش به مدیرکل امور فرهنگی و اجتماعی وزارت امور خارجه ایران ارجاع شده است (ساکما، سند شماره 0010_027434_264_NLAI). از آنجا که سند دیگری در باره این موضوع در دست نیست و کتابی با این عنوان و محتوا نیز به چاپ نرسیده است، به نظر می‌رسد تحولات آن دوران ایران از جمله شتاب گرفتن روند انقلاب و نیز تغییر سفیر کانادا در ایران^۷، در عمل این کار را ناممکن می‌کند. حتی در باره سفر مورد اشاره در نامه سیوری (دیدار با استادان تاریخ و ادبیات) نیز آگاهی‌ای در دست نیست.^۸

نتیجه‌گیری

تهیه و تألیف کتاب، یکی از موضوعات قابل توجه در دو دهه نخست برقراری مناسبات رسمی میان ایران و کانادا بوده است. از مجموع آگاهی‌های موجود چنین برمی‌آید که ضرورت شناخت ایران و یادگیری زبان فارسی توسط ایرانیان ساکن کانادا و برخی کانادایی‌ها و گسترش مطالعات ایران‌شناسی در این کشور و نیز توجه روزنامه‌نگاران و تبلیغی، موجب اهمیت یافتن کتاب در مناسبات دو کشور شده است. دولت ایران نیز که توسعه روابط با کشورهایمانند کانادا را مدنظر قرار داده بود، اهتمام قابل توجهی در

این زمینه از خود نشان می‌دهد. فرستادن کتاب از ایران به کانادا و تألیف کتاب در باره ایران در کانادا با پشتیبانی نهادهای رسمی دولت ایران، دو جنبه مهم این اهتمام در دوره مورد بحث (۱۳۵۷-۱۳۳۹) است. این توجه موجب پدید آمدن برخی از آثار مهم در معرفی تاریخ و فرهنگ ایران شد. به نظر می‌رسد با وقوع انقلاب در ایران و تعطیلی سفارت کانادا در ایران و فرازونشیب‌های همراه با تنش در مناسبات دو کشور در چهار دهه گذشته (از جمله قطع روابط در دهه اخیر)، همکاری رسمی و نزدیک در این زمینه دچار وقفه شد. چنان‌که کتابی که قرار بود در زمینه مناسبات کانادا با کشورهای خاورمیانه و از جمله ایران نوشته شود، به فراموشی سپرده شد و ایران‌شناسی مانند راجر سیوری که بیش از یک دهه به ایران آمدورفت داشت، از آن پس راهی ایران نشد.

پی‌نوشت‌ها

۱. اسمیت در ۷ ژانویه ۱۷/۱۹۶۳ دی ۱۳۴۱ در نامه‌ای به نورالدین کیا ضمن استقبال از موافقت او برای دیدار از مؤسسه، پیشنهاد کرده بود که در گفت‌وگوی غیررسمی با همکاران او همراه با صرف چای عصرانه، در مورد «گرایش‌های اخیر در اسلام» (سیاسی، اجتماعی، فکری و مانند آن) سخنرانی کند ((استادوخ، سند شماره 2_P320.4_K9_SH1333.41)).
۲. براساس اسناد موجود در کتابخانه آستان قدس رضوی در سال ۱۳۴۴، ۱۷۹ جلد کتاب به مبلغ بیست هزار ریال برای هدیه به کتابخانه «دانشگاه اسلامی کانادا» خریداری شده است (ساکماق، سند شماره ۲-۸۸۷۸۸ / سند شماره ۴ پیوست). از آنجا که دانشگاهی با این نام در کانادا وجود نداشته، این احتمال قوی است که منظور از این دانشگاه همان مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک‌گیل باشد.
۳. (تشینگام مین، ۲۵۳۵). از قرار معلوم پیش از تألیف و ترجمه این کتاب، بانک مرکزی نیز کتابچه‌ای (در ۴۵ صفحه) با عنوانی مشابه به چاپ رسانیده بود که با این مشخصات در کتابخانه ملی ایران ثبت شده است:

1345), The Crown Jewels of Iran. Bank Markazi Iran, (1966

این کتابچه در سال ۱۳۵۲ نیز در ۵۲ صفحه تجدید چاپ شد. نگاه شود به کتاب‌شناسی موضوع در وبگاه سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران:

<https://opac.nlai.ir/opac-prod/search/bibliographicSimpleSearchProcess.do?simpleSearch.value=%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%87%D8%B1%D8%A7%D8%AA+%D8%B3%D9%84%D8%B7%D9%86%D8%AA%DB%8C&bibliograph>

icLimitQueryBuilder.biblioDocType=BF&command=I&simpleSearch.tokenized=true&classType=0&pageStatus=0&bibliographicLimitQueryBuilder.useDateRange=null&bibliographicLimitQueryBuilder.year=&documentType=

از کتاب‌شناسی موجود در وبگاه سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران چنین پیداست که همزمان با پژوهش برای تهیه محتوای کتاب مورد بحث در این نوشتار، مهدی بیانی (درگذشته بهمن ۱۳۴۶) نیز در همین موضوع کتابی تألیف کرده و در تهران به چاپ رسانده بود. با توجه به تاریخ درگذشت بیانی (نگاه شود به شرح احوال او در دانشنامه جهان اسلام، در دسترس در: <https://rch.ac.ir/article/Details/12574>)، چاپ این کتاب می‌بایست پیش از چاپ کتاب جواهرات سلطنتی ایران بوده باشد. برای مشخصات کتاب‌شناختی اثر بیانی نگاه شود به:

https://opac.nlai.ir/opac-prod/search/briefListSearch.do?command=FULL_VIEW&id=844316&pageStatus=0&sortKeyValue1=sortkey_title&sortKeyValue2=sortkey_author

این کتاب در سال ۱۳۹۶ نیز با این مشخصات کتاب‌شناختی تجدید چاپ شده است: مهدی بیانی (۱۳۹۶)، *پانصد سال تاریخ جواهرات سلطنتی ایران*، تهران: اندیشه آئین. در کتاب مورد بحث این مقاله، از این اثر و نیز کتابچه تهیه‌شده بانک مرکزی یاد نشده است.

۴. از قرار معلوم درخواست سیوری برای پرداخت هزینه پرواز او همسرش، مورد پذیرش وزارت دربار قرار گرفته و کتابخانه پهلوی که پیگیر امور مربوط به این سفر شده بود، در این مورد اقدام کرده است (ساکما، سند شماره 0085_027434_264_NLAI / سند شماره ۱۲ پیوست).

۵. برای مشاهده اسناد بیشتر در زمینه سفر مطالعاتی سیوری نگاه شود به کتاب *تاریخ روابط ایران و کانادا به روایت اسناد* از نگارنده (زیر چاپ).

۶. در سال ۱۳۵۶/۱۹۷۷ جیمز جورج جای خود را به کنت داگلاس تیلور داد. تیلور پس از تلاش برای آزاد کردن شش دیپلمات امریکایی دستگیر شده در بحران گروگان‌گیری در سفارت امریکا در تهران، ایران را ترک کرد و سفارت کانادا در تهران بسته شد. برای شرح دوره سفارت او و چگونگی عملیات خروج امریکایی‌ها از ایران نگاه شود به: Wright, 2011.

۷. بنابر آگاهی‌های موجود در باره زندگی راجر سیوری و نیز پرس‌وجوی نگارنده از شاگردان و همکاران وی، او پس از انقلاب ایران و تا پایان عمر (سال ۲۰۲۱ / ۱۴۰۰) سفر دیگری به ایران نکرد.

منابع

الف) اسناد آرشیوی

- اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)، 3_P320.4_K9_SH1333.41
اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)،
19, 20, 21_P320.4_K9_SH 1333.41
اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)،
163, 164_P320.4_K9_SH 1333.41
اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)،
SH 1342.49_K8_P450.1_12, 13, 52
اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)،
37, 38_P450.1_K8_SH 1342.49
اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (استادوخ)،
95, 96_P450.1_K8_SH 1342.49
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 002, 14, 15_047071_297_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0003, 0004_047071_297_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0010, 0011_047071_297_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0003, 0004, 0037_028110_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0009, 0012, 0024_028110_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0097, 98_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0030, 0040, 0048, 0053_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0051, 0068, 0069_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0021, 0030_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0005_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0008_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0010_027434_264_NLAI
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران (ساکما)، 0085_027434_264_NLAI
سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی (ساکماق)، سند شماره: ۲-

ب) کتاب‌ها و مقالات

- آدامز، چارلز (۱۳۸۱)، «مطالعات اسلامی در کانادا و معضلات آن»، ترجمه نمایندگی فرهنگی ج.ا.ا در تورنتو، کتاب ماه دین، شماره ۵۵، صص ۶۲-۶۵.
- امیراصلانی، حسینقلی (۱۳۴۵)، *کانادا دیروز و امروز*، تهران: بی‌نا.
- برازش، محمودرضا (۱۳۸۸)، *آشنایی با کشورهای جهان: کانادا*، مشهد: آفتاب هشتم.
- بیانی، مهدی (۱۳۹۶)، *پانصد سال تاریخ جواهرات سلطنتی ایران*، تهران: اندیشه آئین.
- رولف، بنی و سیدحسین نصر و مظفر بختیار (۱۳۵۵)، *ایران پیل فیروزه*، تهران: وزارت اطلاعات و جهانگردی.
- رولف، بنی (۱۹۷۸)، *ایران عناصر سرنوشت*، انگلستان: بی‌نا.
- ساقیان، مرضیه (۱۳۷۳)، *کانادا*، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
- سیوری، راجر (۱۳۸۹)، *ایران عصر صفوی*، ترجمه کامبیز عزیزی، تهران: نشر مرکز.
- مین، وی. بی. ای. دی تشینگام (۲۵۳۵)، *جواهرات سلطنتی ایران*، ترجمه مهرداد نبیلی، تهران: بانک مرکزی ایران.

- Bank Markazi Iran (1966 -1345), *The Crown Jewels of Iran*.
- Beny, Roloff; Seyyed Hossein Nasr; Mitchell Crites (1975), *Persia: Bridge of Turquoise*, Toronto: McClelland and Stewart.
- Beny, Roloff; shahrokh Amirarjomand; HosseinAli et al. Anvari (1978), *Iran: Elements of Destiny*, Toronto: McClelland and Stewart.
- Meen, V. B.; A. D, Tushingamc, A. D. (1968), *Crown jewels of Iran*, photographed by Leighton warren, Toronto: University of Toronto press.
- Wright, Robert (2011), *Our Man in Tehran*, New York: Other Press.

ج) وبگاه

- https://opac.nlai.ir/opac-prod/search/briefListSearch.do?command=FULL_VIEW&id=844316&pageStatus=0&sortKeyValue1=sortkey_title&sortKeyValue2=sortkey_author (August 15 2022).
- <https://opac.nlai.ir/opac-prod/search/bibliographicSimpleSearchProcess.do?simpleSearch.value=%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%87%D8%B1%D8%A7%D8%AA+%D8%B3%D9%84%D8%B7%D9%86%D8%AA%DB%8C&bibliographicLimitQueryBuilder.biblioDocType=BF&command=I&simpleSearch.tokenized=true&classType=0&pageStatus=0&bibliographicLimitQueryBuilder.useDateRange=null&bibliographicLimitQueryBuilder.year=&documentType=> (August 15 2022).
- <https://www.mcgill.ca/islamicstudies/tehran-branch/tehran-branch-publications> (09/08/2022).
- <https://www.mcgill.ca/islamicstudies/tehran-branch> (09/08/2022).
- <https://iistmu.ut.ac.ir/%D8%AA%D8%A7%D8%B1%DB%8C%D8%AE%DA%86%D9%87> (26/ 10/ 2021).
- <https://rch.ac.ir/article/Details/12574>, (August 13 2022).

List of Sources with English Handwriting:

Asnād

- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1333.41-K9-P320.4-3.
- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1333.41-K9-P320.4-19, 20, 21.
- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1333.41-K9-P320.4-163, 164.
- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1342.49-K8-P450.1-12, 13, 52.
- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1342.49-K8-P450.1-37, 38.
- Edāre Asnād va Tārīk-e Dīplomāsī –ye Vezārat-e Omūr-e kāreje (Estadukh), documents no: SH1342.49-K8-P450.1-95, 96.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-297-047071-002, 14, 15.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-297-047071-0003, 0004.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-297-047071-0010, 0011.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-028110-0003, 0004, 0037.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-028110-0009, 0012, 0024.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0097, 98.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0030, 0040, 0048, 0053.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0051, 0068, 0069.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0021, 0030.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0005.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0008.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0010.
- Sāzmān-e Asād va Ketābkhān-e Mellī-ye Iran (SAKMA), document numbers: NLAI-264-027434-0085.
- Sāzmān-e Ketābkhānehā va Mo'ze-hā va Markaz-e Asād-e Āstān-e Qods-e Razavī (Sakmaq), document number: 88788-2.

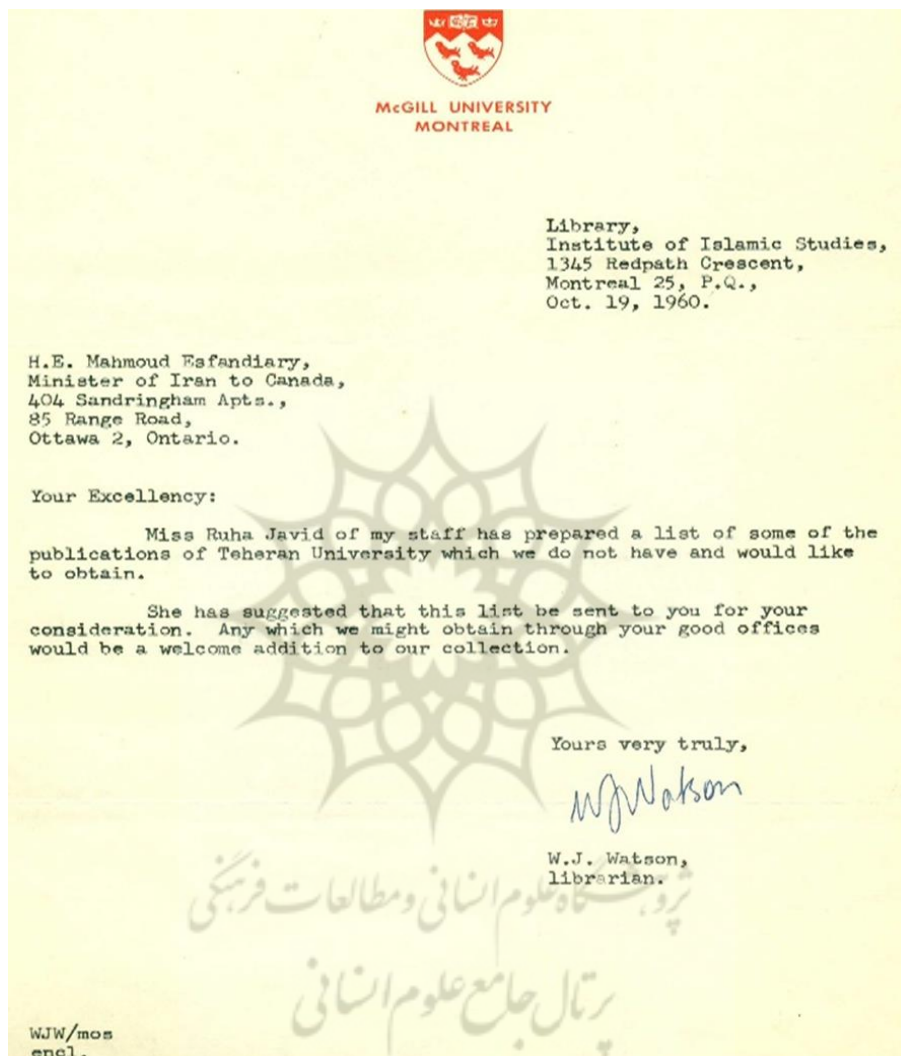
b) Books and articles

- Adams, Charles (1381), "Islamic studies in Canada and its problems" [translated] J.A. Cultural Agency in Toronto, Book of Religion Month, No. 55, pp. 62-65.
- Amir Aslani, Hossein Qoli (1345), Canada yesterday and today, Tehran: Bina.
- Barazesh, Mahmoudreza (2008), Getting to know the countries of the world: Canada, Mashhad: Āftāb Haštom Publications.
- Bayani, Mehdi (2016), Five Hundred Years of History of Iran's Royal Jewels,

- Tehran: Andīšeh Ā'īn.
Maine, V. B; Tshingam, A. Day (2535), Royal Jewels of Iran, translated by Mehrdad Nabili, Tehran: Central Bank of Iran.
Rolfe, Benny (1978), Iran Elements of Destiny, England: Bīnā.
Rolfe, Benny; Nasr, Seyyed Hossein; Bakhtiar, Mozafar (1355), Iran Pol Fīroūze, Tehran: Ministry of Information and Tourism.
Saghian, Marzieh (1373), Canada, Tehran: Ministry of Foreign Affairs Printing and Publishing Institute.
Savory, Roger Mervyn (1389), Iran under the Safavids, translated by Kambeiz Azizi, Tehran: Našr-e Markaz (19th edition).

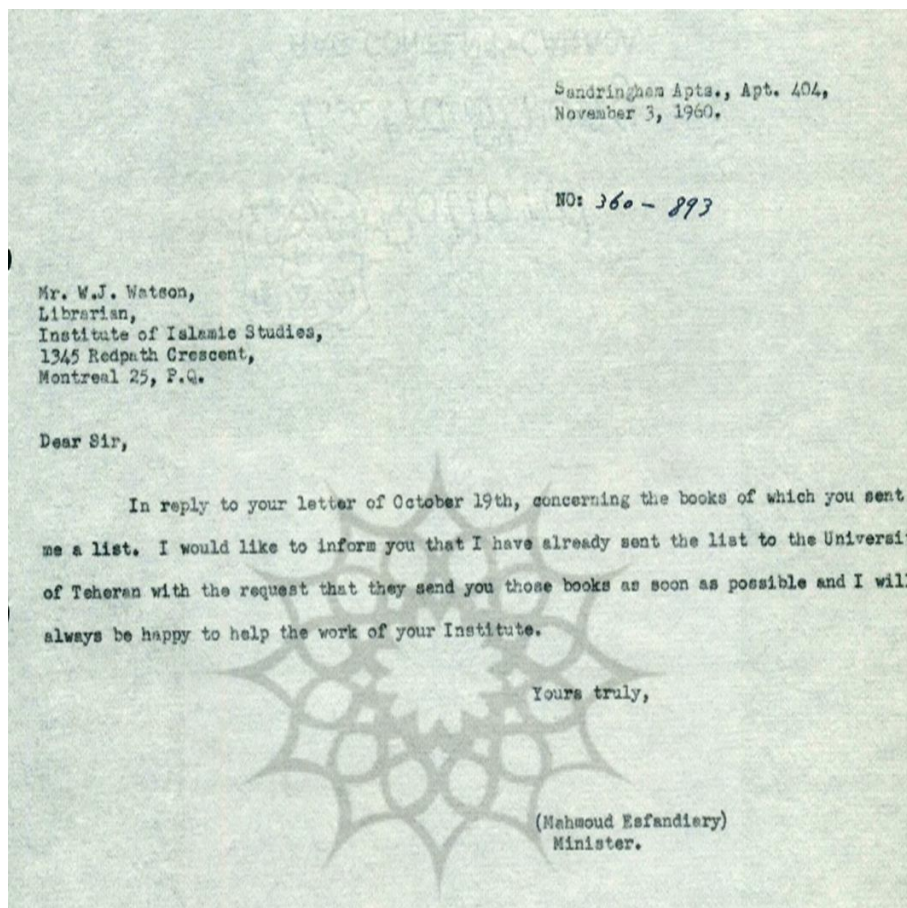

پیوست: اسناد^۱

سند شماره ۱

۱. برای شناسایی و بازیابی اسناد در آرشیوهای وزارت امور خارجه و سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران از کمک خانم بهاره زرگری بهره برده‌ام. از این جهت سپاسگزار ایشان هستم. اسناد بیشتر در زمینه موضوعات مورد بحث در این نوشتار در کتاب *تاریخ روابط ایران و کانادا به روایت اسناد* (زیر چاپ) ارائه شده است.

سند شماره ۲
پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Suite No. 502,
85 Range Road.
February 18, 1963.

Dear Professor Smith,

I should like to thank you very much for the warm reception I received last Friday and the enjoyable time I spent with you. I am especially thankful to you for the opportunity which was given me to visit your Institute and the Library. I was most impressed with the way the latter has been organized by the members of your group, and I was truly delighted to see, in this part of the world, an organization devoted to the study of Islam and the Eastern way of life, its history and languages.

As I promised you, I am sending herewith six textbooks of the new elementary system of teaching Persian which is already in use in Iranian elementary schools.

Furthermore, I am also pleased to introduce to you Mr. Shirvani, who was one of the high officials of the Ministry of Education in Teheran and is actually a resident of Montreal. I have asked him to help you and your Institute in any field which may be required. And I would ask you kindly to give him your assistance and co-operation in any possible way. I am sure he would be very useful to you and to your Institute.

Until we meet again, soon I hope, thank you very much again for your sincere welcome.

Yours sincerely,

Nouredin Kia,
Ambassador.

پروفیسور ویلفرد کانتول اسمیت

Professor Wilfred Cantwell Smith,
Director of Institute of Islamic Studies,
McGill University,
Montreal, P.Q.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سند شماره ۳
پرتال جامع علوم انسانی

شماره ۹۷
تاریخ ۲۲ شهریور ۱۳۴۵
ضمیمه

آستان قدس
اداره

۱۱ / ۴۴

اداره محترم حسابداری آستان قدس

احتراما در پاسخ نامه ۲۵۶۷۴ مورخه ۴/۱۲/۴۴ مینگارم
مبلغ بیست هزار ریال که بنا بر موافقت مقام نیابت تولیت عظمی بمنظور تهیه کتب اهدایی
به دانشگاه اسلامی کانادا طی چک شماره ۳۳۲۱۱۳ مورخ ۴/۱۱/۴۵ بانک عمران باین اداره پرداخت
نموده بودید بمصرف خرید ۱۷۹ جلد کتاب رسید .
اینک با ارسال صورتحساب خرید کتب منظور و سیاه کتابها و اسناد مربوط خواهشمند است مبلغ
مزبور را بحساب این اداره منظور فرمایند کتب مزبور در اداره تبلیغات موجود و در شرف
ارسال است .

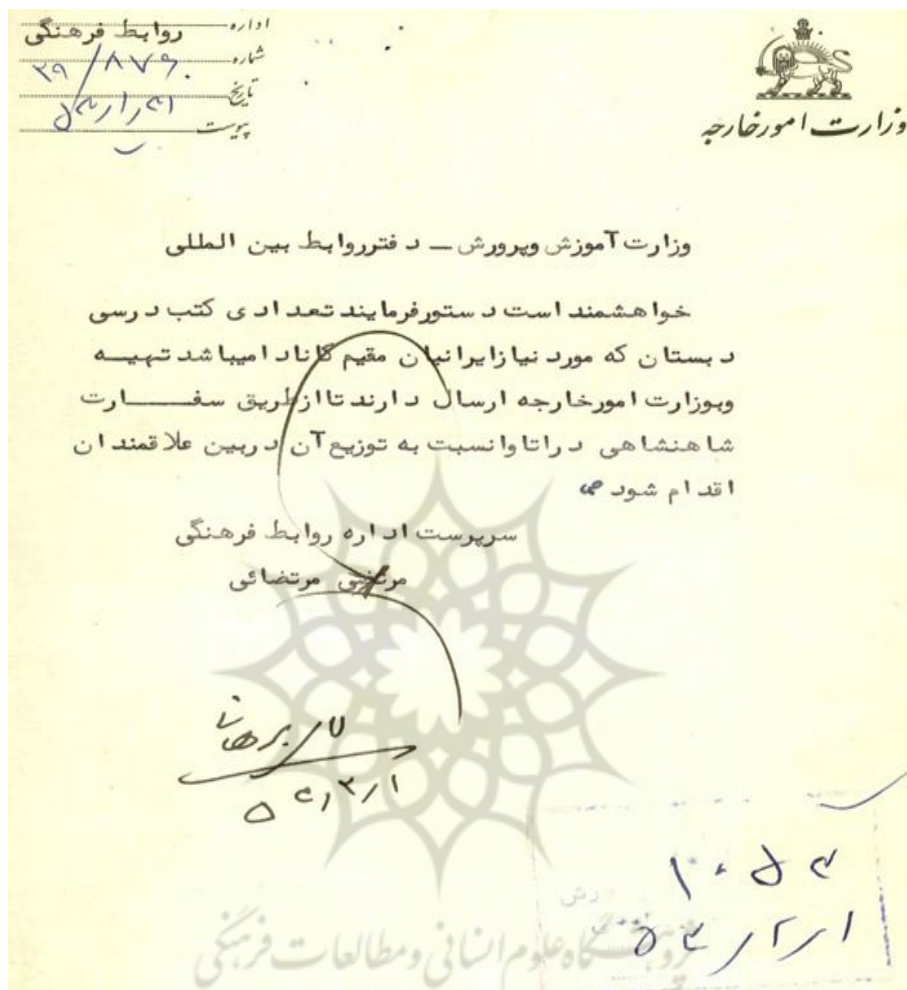
رئیس اداره تبلیغات - حجازی
سید محمد کاظم لاریجانی
(۳۵۱۲۱۸)

دکتر محمد لاریجانی
معاونت

۹۴۴
شماره
۱۳۴۵
شهریور

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

سند شماره ۴

شماره ۱۵۷
تاریخ ۱۰/۲/۵۳
پیوست

سازمان کتابخانه‌های درسی ایران

وزارت آموزش و پرورش

دفتر روابط بین المللی

عطف به نامه شماره ۱۲۸۴/ب مورخ ۵۳/۲/۵ خواهشمند است دستور فرمایند نماینده آن دفتر برای دریافت کتابهای فارسی پنج پایه ابتدائی از هر پایه ۱۰ جلد مورد نیاز ایرانیان مقیم کانادا به انباریخس کتاب واقع در جاده آرامگاه مقابل مسجد نورملکان مراجعه نمایند و وصول کتابها را به این سازمان اعلام فرمایند.

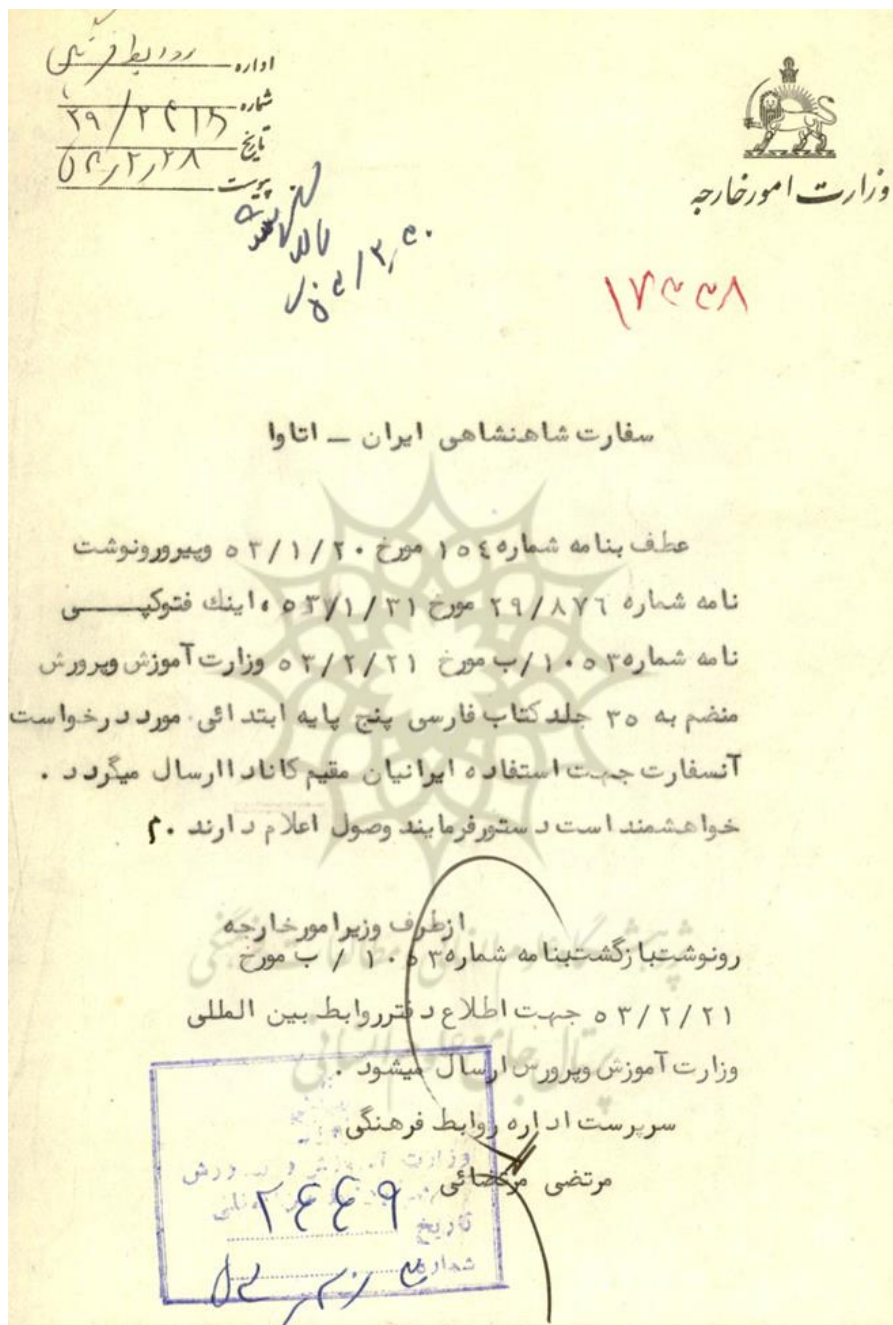
عبدالحسین نوائی
رئیس سازمان کتابهای درسی ایران

گیرنده رونوشت: انباریخس کتاب از نظر اطلاع و اقدام.

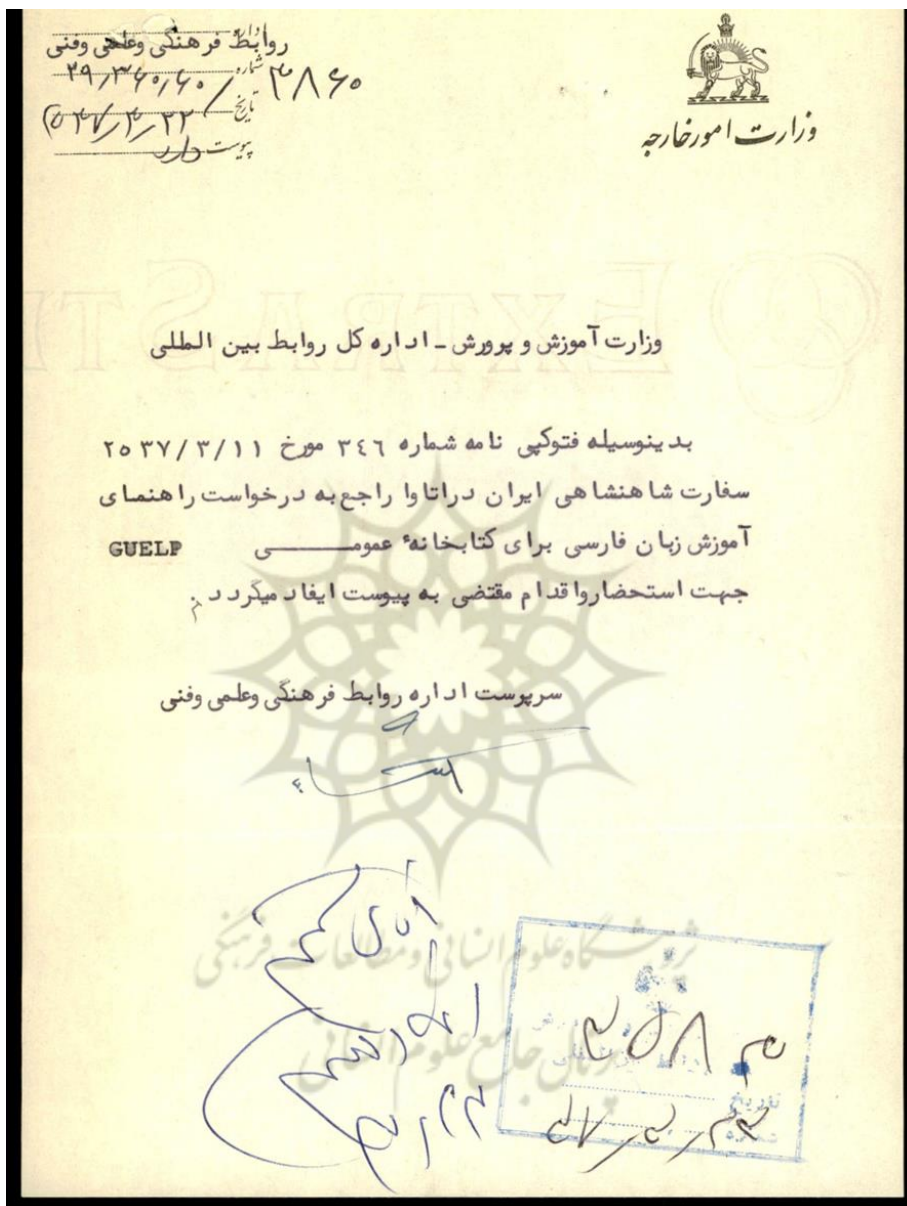
۱۵۵۴
۱۰/۲/۵۳

سند شماره ۶

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

سند شماره ۷

سند شماره ۸

سفارت شاهنشاهی ایران
آژاد

شماره: ۱۶۰
تاریخ: ۱۳۵۳/۳/۱۵
پست:

وزارت امور خارجه

آقای و . پ . مین V.B. Mien جواهر شفا سر معروف در
موزه سلطنتی تورنتو در سال ۱۶۶۵ در رأس هیئتی مرکب از هفت نفر کارشناس
بایران آمده و مدت چند ماه بکتاب کارکنان مربوطه بانک مرکزی ایران خزینه
جواهرات سلطنتی را مورد مطالعه قرار داده عکسها و اسناد کز انجمنی فراهم
آورده و هدایایی از همکاران مشارالیه آقای دکتر A.D. Thushingham
سجدها بایران مسافرت نموده و برای کسب اطلاعات و مطالبات بیشتری را جمع
بجواهرات سلطنتی از شهرهای شیراز و مشهد و قم دیدن کرده و سپس بموزه
Hermitage کرملین در مسکو و موزه های بزرگ و مختلف انگلیس
و امریکا نیز مراجعه و عکسها و اطلاعات دیگری فراهم آورده که اکنون از نتیجه
مطالبات و تحقیقات چند ساله خود کتاب نفیس حاوی عکسها و اسناد تاریخی
بنام جواهرات سلطنتی ایران The Crown Jewels of Iran
تهیه نموده و دانشگاه تورنتو تعهد پرداخت هزینه چاپ کتاب فوق را کرده است .
طبق اطلاع کتاب مزبور شامل ۱۶۰ صفحه و ۸۳ گزاور رنگی میباشد که در اواسط
ماه سپتامبر از چاپ خارج خواهد گردید و دانشگاه تورنتو نظر با اهمیت تحقیقات
چندین ساله جواهرات سلطنتی و نوع کتاب که در دنیا بی نظیر خواهد بود

سفارت شاهنشاهی ایران
آژاد

شماره:
تاریخ:
پست:

(۶)

از بذل هیچگونه خرج در این راه خود داری ننموده است . آقای و . پ .
مین اخیرا شرحی باین سفارت مرقوم و اطلاع داده است که آرزویند است
انتشار داشته باشد شخصا نسخه مخصوص از این کتاب را که دستنخ چندین
ساله زحمت شبانه روزی مشارالیه و همکاران او با کمک مأمورین بانک مرکزی
در ایران بوده است به پیشگاه مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاه
آریا مهربان تقدیم و چون کتاب مزبور همانطور که در فوق اشاره گردیده در اواسط
سپتامبر از چاپ خارج میگردد قبلا اجازه نشر آنرا از پیشگاه مبارک شاهنشاه
آریا مهربان تحصیل نماید . مستدعی است در صورتیکه صلاح و مقتضی باشد
مراتب بشرف عرض پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهربان عرض
و مقتضای اوامر همایونی را باین سفارت اعلام فرمایند تا با اطلاع مشارالیه
پرسد .

سئیر محسن مرآت اسفندیاری

سند شماره ۹

 سفارت شاهی ایران
 آژا

شماره: ۱۷۷۵/۲۶
 تاریخ: ۲۲ / ۱۱ / ۳۷

وزارت امور خارجه

بنا به استیضاح کتاب جواهرات سلطنتی ایران و شهرتی که در کانادا یافته است از طرف جناب آقای میشر فرمانفرمای کل کانادا و خانمش روز پنجم بهمن ۱۷ بهمن ماه در کاخ مخصوص ضیافت خصوصی داده شد که دکتر مین و همکارانش که بایران سفر کرده اند و رئیس موزه ملی و چند نفر دیگر و اینجناب و خانم دعوت داشتیم در اطاق پذیرائی تئاتر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهربان در قاپ زنجایی روی میز گذاشته شده و یک تخته تالی بافت نائین که در موقع مسافرت اخیر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهربان فرمانفرمای کل و خانمش هدیه فرموده بودند جلب توجه میکرد جناب آقای میشر و خانم از بدو ورود بسالن خیلی اظهار محبت کرده و از اینکه سالن با تئاتر و تالی مزبور زینت شده ابراز مسرت میکردند پس از ورود بسالن ناهار خوری کبیر غذا نیز اینجناب و خانم را در دو طرف خود و خانمشان جا داده و تمام صحبتها در اطراف تزیینات ایران که در پرتو ساسی و نهایت عالی شاهنشاه آریا مهربان حاصل شده و همچنین درباره جواهرات سلطنتی ایران که در دنیا بی نظیر است دور میزد. شب نیز در سالن موزه ملی National Museum دعوتی بعمل آمد که علاوه بر فرمانفرمای کل و خانم بیش از سیم نفر حضور داشتند در این دعوت آقای دکتر مین شرح

 سفارت شاهی ایران
 آژا

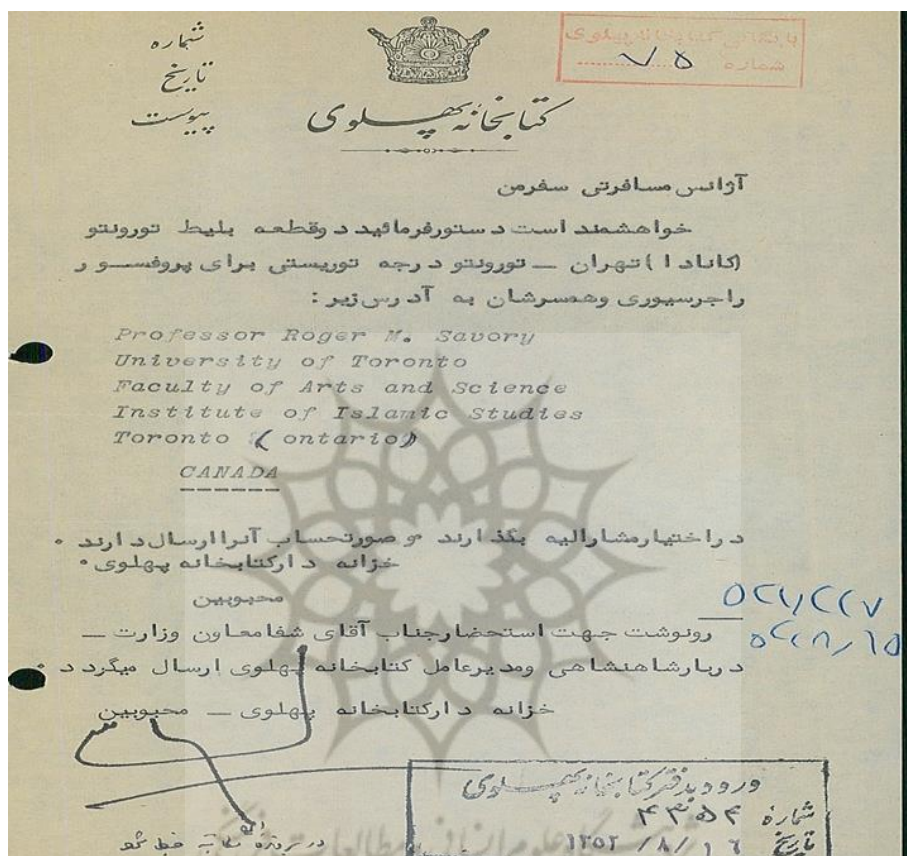
شماره:
 تاریخ:

صفحه دوم

مسافرتهای خود را بایران و معاينه و عکس برداری و فیلمبرداری از جواهرات سلطنتی را شرح داده و یک حلقه فیلم و تعدادی اسلاید که تهیه کرده بود نمایش داد که موجب تحسین و احوال حسار گردید و مخصوصاً آن قسمت فیلم که تئاتر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهربان و علیا حضرت شهبانوی ایران را با تاج سلطنتی نشان میداد باعث ابراز مسرت و کف زدن فرمانفرمای کل و خانم و عموم مدعوین گردید.

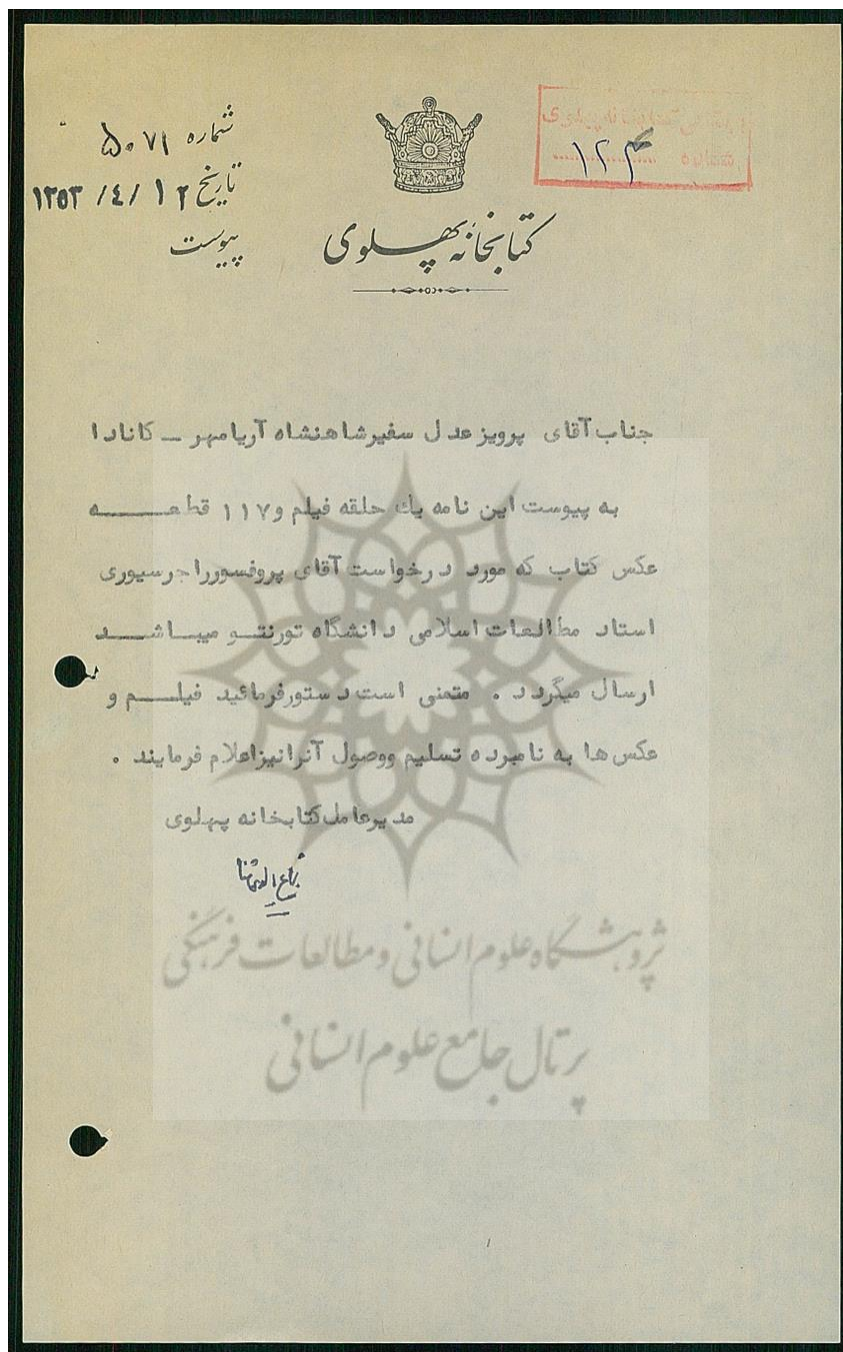
کار دار موقت - ع - پشیر الهی

اداره		 وزارت اطلاعات
شماره		
تاریخ		
پیوست		
بیوگرافی آقای دکتر Roloff Wilfred Roy Beny کاس هنری *****		
احوال شخصیه	متولد ۷ ژانویه ۱۹۲۴ کانادا - تبعه کانادا	
تحصیلات	دارای درجه لیسانس افتخاری ازدانشگاه تورنتوکانادا فوق لیسانس ازدانشگاه کلمبیا نیویورک ودکترادر حقوق *	
کتابهایی که برشته تحریر درآورده است	تعداد هشت کتاب هنری درباره یونان - ایران - ژاپن - سیلان هندوستان وکانادا *	
آشنایی بزبانهای خارجی	انگلیسی - فرانسه - ایتالیایی	
مسافرتها	به ۳۴ کشورآسیایی واروپایی مسافرت نموده است *	
منظوراز مسافرت با ایران	<i>پروپشگاه علوم انسانی ومطالعات فریبگی</i>	
	تهیه مقالاتی درباره تاریخ - هنر- آثارباستانی ومعماری ایران جهت نشردرمجله Vogue چاپ انگلستان وآمریکا * نامبرده درسال ۱۹۶۲ بدعوت وزارت دربارشاهنشاهی با ایران مسافرت نمود وپافتخارشرفیایی به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهرنائل گردیدومتالی ازخاندان جلیل سلطنت تهیه نمود* آقای دکتر Beny بهاردیگردرسال ۱۹۶۷ زمان تاجگذاری با ایران مسافرت نموده است *	

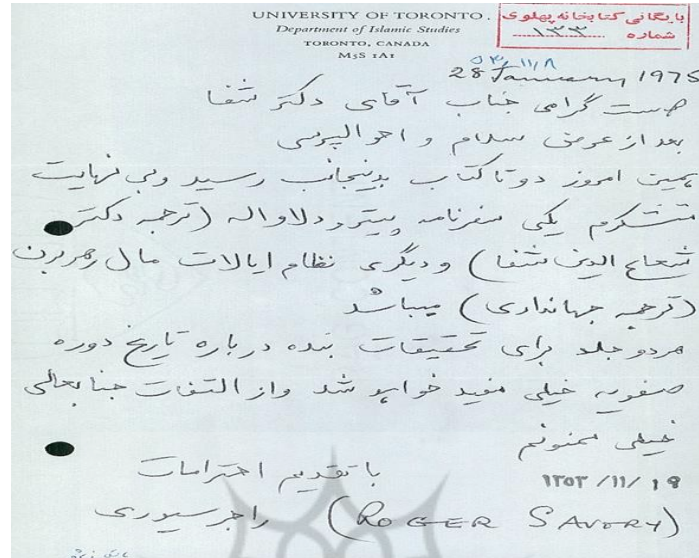

سند شماره ۱۲

پرتال جامع علوم انسانی

سند شماره ۱۳

سند شماره ۱۴

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Title: Canada and the Middle East: the Development of Cultural, and Economic Relations		پایگامی کتابخانه پیلوی شماره
Preface:		2 pp.
Foreword: (E.L.M. Burns)		8 pp.
Introduction: The Evolution of Canadian Foreign Policy in the Middle East (John Holmes)		25 pp.
Section I: Canada and the Middle East before 1945 - a) The Arab World; b) Iran; c) Turkey (G.M. Meredith-Owens)		40 pp.
Section II: Canada and the Arab World		
Chap. 1 - Canada and Egypt and the Sudan (L.M. Kenny)		30 pp.
Chap. 2 - Canada and Lebanon and Syria (L.M. Kenny)		30 pp.
Chap. 3 - Canada and Iraq, Saudi Arabia and the Gulf Area (A. Jwaideh)		35 pp.
Chap. 4 - Canada and North Africa (Morocco, Algeria, Tunisia and Libya (J.H. Sigler)		45 pp.
Chap. 5 - Canada and the Palestine Question (Paul Noble)		30 pp.
Section III: Canada and Iran, Turkey and Israel		
1. Canada and Iran (R.M. Savory)		30 pp.
2. Canada and Turkey (G.M. Meredith-Owens)		30 pp.
3. Canada and Israel (Janice Stein)		30 pp.
Section IV: Canada's Economic Relations with the Middle East		
1. The Arab World (including the Arab Boycott) (I. Hayani)		30 pp.
2. Iran, Turkey and Israel (Noah Meltz)		30 pp.
Conclusion:		10 pp.
Index:		10 pp.
	Total	415 pp.
Target date for publication - Summer of 1979		

سند شماره ۱۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شرو، شگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی